

DECIZIE

14 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecători

Valeriu Doagă
Ala Cobăneanu, Galina Stratulat,
Oleg Sternioală, Iuliana Oprea

juducând recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Tomai-Vin”, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni împotriva Societății pe Acțiuni „Tomai-Vin” privind încasarea datoriei și acțiunea reconvențională a Societății pe Acțiuni „Tomai-Vin” împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, Sîli Mihail, Grădinari Vasile, Întreprinderea Individuală „Danu Ion” și Danu Ion privind declararea nulității contractelor de credit,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2016,

C O N S T A T Ă :

La 19.07.2012, reclamanta BC „Banca Socială” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Tomai-Vin”, solicitând încasarea datoriei aferente contractelor de credit nr. 57/2006 din 16.10.2006, nr. 99/2007 din 28.08.2007, nr. 14/2009 din 21.10.2009, nr. 58/2010 din 23.12.2010, nr. 59/2010 din 23.12.2010, nr. 21/2010 din 24.05.2010, în sumă totală de 19 216 016 lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, SA „Tomai-Vin” nu și-a executat obligațiile privind rambursarea creditelor și achitarea plăților aferente stabilite prin contractele de credit: nr. 57/2006 din 16.10.2006 în sumă de 2 000 000 lei, cu scadența la 16.04.2012; nr. 99/2007 din 28.08.2007 în sumă de 2 500 000 lei, cu scadența la 28.08.2011; nr. 14/2009 din 21.10.2009 în sumă de 2 500 000 lei, cu scadența la 19.10.2012; nr. 58/2010 din 23.12.2010 în sumă de 3 800 000 lei, cu scadența la 23.12.2015; nr. 59/2010 din 23.12.2010 în sumă de 2 200 000 lei, cu scadența la 23.12.2015; nr. 21/2010 din 24.05.2010 în sumă de 500 000 lei, cu scadența la 24.05.2013.

Menționează că având drept temei pct. 5.2.5 lit. c) din contractele de credit, Banca a cerut rambursarea înainte de termen a sumei creditelor întregi și achitarea dobânzilor calculate pe toată perioada folosirii mijloacelor creditare, despre care fapt la 28.06.2012 debitorului i-a fost expediată o pretenție cu cerința de a achita benevol suma datoriei, însă nu a urmat nici un răspuns.

Ulterior, la 15.10.2012, reclamanta a înaintat cerere de concretizare a pretențiilor, invocând că suma datoriei s-a majorat conform calculării dobânzii lunare din contractele de credit acordate SA „Tomai-Vin”.

Sustine că, la 15.10.2012, datoria SA „Tomai-Vin” față de BC „Banca Socială” SA constituie suma totală de 19 768 548 lei, din care: la contractul de credit nr.57/2006 suma datoriei constituie 3 288 607 lei, din care: suma creditului - 1 500 000 lei, suma dobânzii - 1 656 679 lei, penalitatea - 131 928 lei; la contractul de credit nr.99/2007 suma datoriei constituie 4 560 770 lei, din care: suma creditului - 2 100 000 lei, suma dobânzii - 2 268 814 lei, penalitatea - 190 956 lei; la contractul de credit nr. 14/2009 suma datoriei constituie 3 880 253 lei, din care: suma creditului - 2 500 000 lei, suma dobânzii -1 326 386 lei, penalitatea - 53 867 lei; la contractul de credit nr.58/2010 suma datoriei constituie 4 501 118 lei, din care: suma creditului - 3 800 000 lei, suma dobânzii – 699 833 lei; penalitatea - 1 285 lei; la contractul de credit nr.59/2010 suma datoriei constituie 2 850 321 lei, din care: suma creditului- 2 200 000 lei, suma dobânzii - 648 264 lei; penalitatea – 2 057 lei; la contractul de credit nr.21/2010 suma datoriei constituie 687 479 lei, din care: suma creditului - 500 000 lei, suma dobânzii- 187 479 lei.

La 25.01.2013, SA „Tomai-Vin” a înaintat acțiune reconvențională împotriva BC „Banca Socială” SA, Sîli Mihail, Grădinari Vasile, ÎI „Danu Ion”, Danu Ion, solicitând declararea nulității contractelor de credit încheiate între SA „Tomai-Vin” și BC „Banca Socială” SA nr. 57/2006 din 16.10.2006; nr. 116/2007 din 31.10.2007; 14/2009 din 21.10.2009; nr. 58/2010 din 23.12.2010; nr. 59/2010 din 23.10.2010; încheiate între BC „Banca Socială” SA și Sîli Mihail, Grădinari Vasile nr.25/2007 din 25.07.2007 și nr.26/2007 din 25.07.2007; încheiate între BC „Banca Socială” SA și ÎI „Danu Ion”, persoana fizică Danu Ion: nr.3/2009 din 31.01.2009; nr.4/2009 din 31.01.2009, 22.01.2009.

În motivarea acțiunii reconvenționale, SA „Tomai-Vin” indică că, contractele sunt afectate de nulitate absolută și nu produc efecte juridice.

Menționează că raporturile juridice dintre părți au luat naștere încă în anul 2001. Fiecare din contractele indicate în acțiunea de bază au fost încheiate pentru a stinge obligațiile pe contractele precedente de credit, pentru achitarea plăților scadente și a dobânzii contractuale.

Mai relatează că, în baza contractului de credit nr. 57/2006 din 16.10.2006, pârâtul urma să-i pună la dispoziția reclamantului 2 000 000 lei pentru a fi utilizați conform destinației stabilite. Din suma totală a creditului, pârâtul a reținut mijloace financiare în sumă de 798 442 lei pentru achitarea dobânzilor aferente altor credite, conform contractelor încheiate anterior. La 31.10.2006, pârâtul a perfectat alocarea tranșei în mărime de 230 200 lei, pe care a îndreptat-o la stingerea dobânzilor.

În baza contractului nr. 57/2006 din 16.10.2006, pârâtul a pus la dispoziția reclamantului și i-a permis să folosească după destinație suma de 1 150 147 lei. În același timp, pârâtul pretinde încasarea dobânzilor pentru diferența dintre 2 000 000 lei și 1 150 147 lei. În așa mod, pârâtul solicită încasarea dobânzilor la dobânzi.

Indică că în baza contractului de credit nr. 14/2009 din 21.10.2009, pârâtul s-a obligat să pună la dispoziția reclamantului suma de 2 500 000 lei pentru a fi utilizați conform destinației strict stabilite. Pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului, dar nu a pus la dispoziția reclamantului suma contractuală. În circumstanțe analogice, pârâtul a îndreptat unilateral suma de 2 500 000 lei pentru stingerea obligațiilor financiare în baza altor contracte de credit. Pârâtul solicită încasarea dobânzilor și a penalităților în baza acestui contract. Astfel, pârâtul solicită încasarea dobânzilor la dobânzi.

În baza contractului de credit nr. 58/2010 din 23.12.2010, pârâtul s-a obligat să pună la dispoziția reclamantului suma de 3 800 000 lei pentru a fi utilizată conform

destinației bine stabilite. Pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului, dar nu a pus la dispoziția reclamantului suma contractată. În circumstanțele analogice, pârâtul a îndreptat unilateral suma de 3 800 000 lei pentru stingerea obligațiilor financiare în baza altor contracte de credit încheiate anterior. Pârâtul solicită încasarea dobânzilor și a penalităților în baza acestui contract. Astfel, pârâtul solicită încasarea dobânzilor la dobânzi.

Referitor la contractul de credit nr. 59/2010 din 23.12.2010 explică, că pârâtul s-a obligat să pună la dispoziția reclamantului suma de 2 200 000 lei pentru a fi utilizată conform destinației bine stabilite. Pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului, dar a pus la dispoziția reclamantului doar suma de 748 230 lei. Diferența în valoare de 1 451 770 lei, a fost îndreptată unilateral de pârât la stingerea obligațiilor financiare în baza altor contracte de credit încheiate anterior. Astfel, pârâtul solicită încasarea dobânzilor la dobânzi.

Prin contractul de credit nr. 116/2007 din 30.10.2007, pârâtul s-a obligat să aloce mijloace creditare în sumă de 150 000 Euro/2 481 366 lei pentru a fi utilizate conform destinației strict stabilite. Pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului, dar a pus la dispoziția reclamantului doar suma de 1 327 395,95 lei. Diferența în sumă de 1 153 970,05 lei a fost îndreptată unilateral de pârât la stingerea obligațiilor financiare în baza altor credite.

Indică, că pârâtul a încheiat mai multe contracte simulate pentru a obține achitarea plăților în baza contractelor de credit, încheiate cu reclamantul, pentru a crea condiții să calculeze și să perceapă dobânzi la dobânzile stabilite în contractele încheiate cu SA „Tomai-Vin”.

La 22.01.2009, pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului în sumă de 1 000 000 lei persoanei fizice Danu Ion. Această sumă a fost utilizată în interesele băncii pentru a stinge obligațiile pecuniare ale reclamantului.

La 31.01.2009, în baza contractului nr. 3/2009, încheiat cu ÎI „Danu Ion”, pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului în valoare de 9 750 000 lei. În aceeași zi, în baza contractului nr. 4/2009, încheiat tot cu ÎI „Danu Ion”, pârâtul a perfectat documentar alocarea creditului în valoare de 100 000 Euro/1 348 830 lei. În total, suma pe aceste două contracte constituie 11 098 830 lei, dintre care, suma de 10 598 807,1 lei a fost utilizată la: achitarea dobânzii la contractul nr. 16/2005; rambursarea creditului la contractul nr. 16/2005; achitarea dobânzii la contractul nr. 137/2006; achitarea dobânzii la contractul nr. 116/2007; achitarea dobânzii la contractul nr. 215/2006; alte plăți, toate în vederea stingerii obligațiilor pecuniare ale reclamantului.

La 25.07.2007, în baza contractelor nr. 25/2007 și nr. 26/2007, încheiate cu persoanele fizice Sîli M. și Grădinari V., pârâtul a perfectat documentar alocarea creditelor în sumă de 1 650 000 lei, pentru fiecare persoană fizică, fără a le pune la dispoziție mijloacele financiare. Ambele credite, în sumă totală de 3 300 000 lei, au fost îndreptate la achitarea dobânzilor pe contractele de credit nr. 12/2005; nr. 2/2003; nr. 57/2006; nr. 16/2005, toate încheiate între reclamant și pârât.

În perioada indicată în acțiunea de bază (an. 2006-2010) au fost perfectate și încheiate contracte de credit pentru alocarea mijloacelor creditare în sumă de 28 410 596 lei. Din această sumă, doar 6 757 567 lei au fost în realitate alocați de bancă pentru a fi folosiți conform destinației. Diferența de sumă - 21 653 029 lei nu a fost alocată de facto, fiind îndreptată de pârât în mod unilateral, abuziv, ilegal la stingerea dobânzilor și altor plăți pe contractele de credit încheiate anterior de părțile implicate în litigiu. Beneficiind de mijloace financiare creditare în sumă

totală de doar 6 757 567 lei, reclamantul a achitat din mijloace proprii 9 571 954 lei, ceea ce constituie cu 2 814 387 lei mai mult decât creditele primite.

În aceeași perioadă, reclamantul a achitat dobânzi în valoare de 11 243 598 lei, pe când trebuia să achite doar 4 015 943 lei. Diferența de 7 227 655 lei a fost percepută ilegal de pârât datorită dobânzilor calculate la dobânzi.

Indică că contractele de credit nr. 57/2006 din 16.10.2006; nr. 116/2007 din 31.10.2007; nr. 14/2009 din 21.10.2009; nr. 58/2010 din 23.12.2010; nr. 59/2010 din 23.12.2010 au fost încheiate contrar prevederilor pct. 5 al Regulamentului cu privire la credite expirate, aprobat prin Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 130 din 15.05.1998. Norma de drept enunțată stabilește în mod imperativ interdicția acordării creditelor suplimentare pentru ca debitorii să-și achite datoriile la suma inițială a creditului și la dobânda aferentă.

Prin pct. 45 al Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționate prin Hotărârea Băncii Naționale nr. 231 din 27.10.2011, sunt prevăzute aceleași reglementări. Prin urmare, nulitatea absolută a actelor juridice enunțate survine în temeiul art. 220 alin. (1) Cod civil. Aceleași contracte sunt afectate de nulitate absolută și datorită faptului că nu întrunesc condițiile de valabilitate - art. 206; 207 Cod civil.

Menționează că, nu sunt în concordanță cu legea acțiunile pârâtului, prin care suma de 2 500 000 lei pe contractul de credit 14/2009, este transferată unilateral și integral la achitarea dobânzilor pe contractele precedente. Existența acestui viciu se atestă în raport cu fiecare din contractele indicate.

Susține că, contractele încheiate (care rezultă din acțiunea reconvențională) de BC „Banca Socială” SA cu ceilalți pârâți, sunt afectate de nulitate absolută în temeiul art. 221 alin. (2) Cod civil, invocând că în speță se atestă prezența simulației subiective.

Prin hotărârea Judecătorei Leova din 14 octombrie 2015, acțiunea înaintată de BC „Banca Socială” SA a fost admisă, fiind dispusă încasarea de la SA „Tomai-Vin” în beneficiul BC „Banca Socială” SA a datoriei aferente contractelor de credit nr.57/2006 din 16.10.2006, nr.99/2007 din 28.08.2007, nr.14/2009 din 21.10.2009, nr.58/2010 din 23.12.2010, nr.59/2010 din 23.12.2010, nr.21/2010 din 24.05.2010 în sumă totală de 19 768 548 lei, cheltuielile de judecată în sumă de 25 000 lei cu titlu de taxa de stat.

S-a respins acțiunea reconvențională depusă de SA „Tomai-Vin” împotriva BC „Banca Socială” SA, Sîli Mihail, Grădinari Vasile, ÎI „Danu Ion”, Danu Ion cu privire la declararea nulității contractelor de credit nr.57/2006 din 16.10.2006, nr.116/2007 din 31.10.2007, nr.14/2009 din 21.10.2009, nr.58/2010 din 23.12.2010, nr.59/2010 din 23.10.2010 încheiate între SA „Tomai-Vin” și BC „Banca Socială” SA, nr.25/2007 din 25.07.2007 și nr.26/2007 din 25.07.2007 încheiate între BC „Banca Socială” SA și Sîli Mihail, Grădinari Vasile, nr.3/2009 din 31.01.2009, nr.4/2009 din 31.01.2009 încheiate între BC „Banca Socială” SA și ÎI „Danu Ion”, Danu Ion, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut aplicabile prevederile art. 512, 513, 1236, 1237 alin. (1) Cod civil, art. 123 alin. (6) CPC, concluzionând că banca și-a executat integral obligațiunile asumate pe contractele de credit și a pus la dispoziția pârâtului sumele bănești contractate, însă pârâtul nu și-a executat obligațiunea corelativă de restituire a sumelor cuvenite. La fel a statuat că la încheierea contractelor de credit, cât și ulterior, SA „Tomai-Vin” nu a înaintat nici o pretenție aferent soldului conturilor din motivul efectuării operațiunilor incorecte,

fapt ce presupune corectitudinea tuturor operațiunilor efectuate în conturile pârâtului.

Referitor la acțiunea reconvențională, instanța de fond a conchis, prin prisma prevederilor art. 122 alin. (1) CPC, art. 221 alin. (2) Cod civil, că SA „Tomai-Vin” nu a înaintat careva pretenții cu condițiile și modul de încheiere a contractelor menționate în acțiunea de bază, ci a mai încheiat și alte contracte de credit. La fel a menționat instanța de fond că reclamantul pe acțiunea reconvențională a nu a demonstrat caracterul simulat al contractelor de credit.

La 23.10.2015, 17.02.2016 și 04.04.2016, SA „Tomai-Vin” a depus apel împotriva hotărârii enunțate, solicitând casarea hotărârii Judecătoria Leova din 14 octombrie 2015 cu remiterea cauzei la rejudecare.

Apelantul în motivarea apelului a invocat că, o mare parte din creditele pentru care s-au încasat pretinsele datorii de la SA „Tomai-Vin” prin hotărârea contestată, nu au profitat în nici un fel SA „Tomai-Vin”.

Susține că, aceste credite chiar din momentul acordării nu au fost utilizate conform destinației, ci în mod arbitrar și ilegal au fost îndreptate către achitarea altor credite, fiind implicate și alte persoane fizice, care au fost atrase pe dosar de către SA „Tomai-Vin”.

Mai invocă apelantul că, dispozițiile de plată pe unele contracte nici nu au fost semnate de către administratorul SA „Tomai-Vin”, intimata BC „Banca Socială” SA arogându-și samavolnic dreptul de a efectua aceste operațiuni la conturile SA „Tomai-Vin”, contrar art. 1230 și 1258 CC.

Susține apelantul că, în speță, nulitatea absolută a actelor juridice este evidentă.

Mai relatează că, nu sunt în concordanță cu legea acțiunile pârâtului, prin care suma de 2 500 000 lei, pe contractul de credit 14/2009, este transferată unilateral și integral la achitarea dobânzilor pe contractele precedente. Existența acestui viciu se atestă în raport cu fiecare din contractele indicate.

Relatează că, o parte considerabilă din sumele încasate de către prima instanță reprezintă dobânzi de întârziere și dobânzi de întârziere majorate, deși instanța nu a stabilit dacă și în ce mod a existat o punere în întârziere a SA „Tomai-Vin”.

Consideră că aceste circumstanțe, urmează a fi analizate și apreciate la examinarea cauzei în primă instanță, inclusiv prin efectuarea unei expertize la ordinele de plată în cauză și verificarea în ce mod au fost respectate de către bancă exigențele legale în materie de acordare a creditelor și asigurare a normelor de prudență financiară.

Menționează că, conform relațiilor comerciale dintre părți pe perioada 2006-2010, SA „Tomai-Vin” a efectuat în beneficiul BC „Banca Socială” SA plăți considerabile, efectuate din surse proprii (nu creditare), în sumă de 13 678 377 lei, încă anterior demarării litigiului judiciar dintre părți, inclusiv achitarea creditelor acordate pentru acoperirea altor credite în sumă de 9 230 400 lei, ceea ce, în ultima situație, contravine și încalcă grav principiile și politica de creditare stabilită de Banca Națională a Moldovei și prevederile legale aplicabile acestor relații financiar bancare.

La 04.04.2016, ÎI „Danu Ion” a depus cerere de alăturare la cererea de apel declarată de SA „Tomai-Vin”, prin care a menționat că, prin schemele realizate de SA „Banca Socială”, s-au încasat fără drept de la SA „Tomai-Vin”, ÎI „Danu Ion” și de la terțe persoane mijloace bănești care se pretind a fi oferite ca credite pentru activitatea curentă, însă în realitate erau direcționate și încasate unilateral de către

bancă ca restituirea creditelor scadente, restituirea anticipată a creditelor, plata dobânzilor, penalităților etc. tot din credite, contrar legii.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2016 s-a respins apelul declarat de către SA „Tomai-Vin” și cererea de alăturare la apel depusă de ÎI „Danu Ion” și s-a menținut hotărârea Judecătorei Leova din 14 octombrie 2015.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelanți nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel fiind neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărâre legală și întemeiată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 26.08.2016, SA „Tomai-Vin” a contestat-o cu recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2016 și a hotărârii Judecătorei Leova din 14 octombrie 2015 și emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii BC „banca Socială” SA și de admitere a acțiunii reconvenționale.

În motivarea recursului, recurenta a invocat încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată, precum și reținerea selectivă doar a argumentelor invocate de intimat.

La 01.12.2016, BC „Banca Socială” SA în proces de lichidare a depus referință pe marginea recursului declarat, prin care a solicitat respingerea acestuia ca neîntemeiat.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de SA „Tomai-Vin” a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că la adoptarea deciziei contestate, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, din acest motiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune privitor la corectitudinea aplicării normelor de drept material, atunci când fondul a fost cercetat superficial.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, precum și verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate.

Astfel, potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată cu certitudine că, la 19.07.2012, reclamanta BC „Banca Socială” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva SA „Tomai-Vin”, solicitând încasarea datoriei aferente contractelor de credit nr. 57/2006 din 16.10.2006, nr. 99/2007 din 28.08.2007, nr. 14/2009 din 21.10.2009, nr. 58/2010 din 23.12.2010, nr. 59/2010 din 23.12.2010, nr. 21/2010 din 24.05.2010, în sumă totală de 19 216 016 lei, din motivul neonorării obligațiilor asumate pe marginea acestor contracte de credit.

La 25.01.2013, SA „Tomai-Vin” a înaintat acțiune reconvențională împotriva BC „Banca Socială” SA, Sîli Mihail, Grădinari Vasile, ÎI „Danu Ion”, Danu Ion, solicitând declararea nulității contractelor de credit încheiate între SA „Tomai-Vin” și BC „Banca Socială” SA nr. 57/2006 din 16.10.2006; nr. 116/2007 din 31.10.2007; 14/2009 din 21.10.2009; nr. 58/2010 din 23.12.2010; nr. 59/2010 din 23.10.2010; încheiate între BC „Banca Socială” SA și Sîli Mihail, Grădinari Vasile nr.25/2007 din 25.07.2007 și nr.26/2007 din 25.07.2007; încheiate între BC „Banca Socială” SA și ÎI „Danu Ion”, persoana fizică Danu Ion: nr.3/2009 din 31.01.2009; nr.4/2009 din 31.01.2009, 22.01.2009, invocând că contractele vizate sunt afectate de nulitate absolută și nu produc efecte juridice.

Instanța de fond a admis integral acțiunea băncii și a respins cererea reconvențională a SA „Tomai-Vin” ca neîntemeiată, iar instanța de apel a menținut această soluție.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ilegală decizia instanței de apel pornind de la următoarele.

După cum rezultă din probatoriul dosarului, o mare parte din creditele pentru care s-a încasat datoria solicitată de la SA „Tomai-Vin” prin hotărârile contestate, nu au fost utilizate conform destinației contractate de SA „Tomai-Vin” și au fost redirectionate la stingerea altor credite, fapt care nu a fost negat expres nici de reprezentantul intimatului în ședințele de judecată.

Astfel, Colegiul constată că aceste credite nu au fost utilizate conform destinației, ci au fost îndreptate la achitarea altor credite, dobânzilor aferente și diferitor comisioane bancare, fiind implicate și alte persoane terțe (Grădinari Vasile, Sîli Mihail, Danu Ion, ÎI „Danu Ion”).

Mai mult ca atât, dispozițiile de plată pe unele contracte nici nu au fost semnate de către organele împuternicite ale SA „Tomai-Vin”, iar BC „Banca Socială” SA a efectuat aceste operațiuni la conturile SA „Tomai-Vin”, fapt ce se confirmă prin ordinele de plata nr. 10 din 21.10.2009, nr. 45 din 23.12.2010, nr. 1 din 31.01.2009, nr. 2 din 31.01.2009, cât și ordinele de plata din 30.10.2006, 30.11.2006 și 29.12.2006 în suma totală de 20 398 800 lei, care sunt anexate la dosar.

La fel, instanța de recurs reține că contractele de credit încheiate cu persoanele terțe (Grădinari Vasile, Sîli Mihail, Danu Ion, ÎI „Danu Ion”), cât și dispozițiile de plata referitoare la aceste contracte, nu au fost semnate de persoanele nominalizate, circumstanțe stabilite în ședința de judecată în prima instanță în procesul de audiere a acestor personae.

Un alt aspect esențial la judecarea acțiunilor deduse în speță, este stabilirea circumstanțelor în care banca acordă alte credite, în condițiile în care SA „Tomai-Vin” înregistra restanțe la plata creditelor anterioare, respectiv se impune concluzia că creditele contestate aveau drept scop stingerea creditelor anterioare, fapt interzis expres de lege.

Or, potrivit pct. 5 din Regulamentul cu privire la creditele expirate, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.130,

procesul-verbal nr.21 din 15.05.98, (abrogate la 01.01.2012 prin Hotărârea BNM nr.293 din 15.12.2011), băncile nu acordă credite suplimentare pentru ca debitorii să-și achite datoriile la suma inițială a creditului și la dobânda aferentă.

Reglementări similare se conțin și în pct. 45 al Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționate, aprobat prin Hotărârea Băncii Naționale a Moldovei nr. 231 din 27.10.2011.

Astfel, instanțele sunt obligate să verifice, atunci când sunt sesizate cu asemenea acțiuni (în speță acțiunea reconvențională a SA „Tomai-Vin”) dacă contractele contestate nu contravin normelor imperative.

La caz, Colegiul constată că, deși acest aspect este unul determinant la justa soluționare a litigiului, instanța de apel l-a abordat superficial și cu reținerea selectivă doar a argumentelor invocate de bancă, fără a oferi un răspuns explicit la argumentele invocate de SA „Tomai-Vin” la acest aspect.

Or, instanța de apel în decizia contestată a indicat că din conținutul contractelor de credit pe care SA „Tomai-Vin” le consideră ca lovite de nulitate absolută, nu rezultă că au fost acordate de BC „Banca Socială” SA cu scopul ca debitorii să-și achite datoriile la suma inițială a creditului și la dobânda aferentă, dar au fost acordate cu scopul procurării mijloacelor circulante pentru sezonul de prelucrare a strugurilor, pentru prelucrarea strugurilor, pentru reconstrucția viței de vie, pentru procurarea terenurilor agricole.

În acest sens, Colegiul conchide că instanța de apel a interpretat eronat prevederea legală indicată supra în raport cu circumstanțele concrete și materialele pricinii, deoarece chiar anterior semnării contractelor în cauză, conform normelor legale de creditare și celor menționate, era imposibilă acordarea altor credite debitorului care deține datorii scadente.

Mai mult, potrivit circumstanțelor concrete ale cauzei și materialelor anexate la dosar, se confirmă faptul că toate aceste credite au fost îndreptate pentru a fi achitate alte credite, dobânzi și penalități la acestea, unele dintre care prin restituire integrală în mod anticipat, până la scadență, înainte de termenul limita de rambursare prevăzut conform contractelor de credit (note contabile explicative la extrasele din conturi, copiile extraselor din conturi și a ordinelor de plată).

La fel, instanța de recurs constată că, un alt aspect al litigiului îl reprezintă faptul că în perioada 2006-2010, sunt încheiate contracte de către persoane terțe (Gradinari Vasile, Sîli Mihail, Danu Ion, ÎI „Danu Ion”) cu BC „Banca Socială” SA, iar banii contractați sunt îndreptați la achitarea creditelor existente și a dobânzilor aferente de către BC „Banca Socială” SA prin ordine, note și dispoziții de plată proprii, în unele cazuri existând la contractele de credit sus menționate câte două dispoziții de plată emise de către BC „Banca Socială” SA sub același număr, aceiași data, aceiași suma de transfer, însă cu destinația plății diferită, iar reprezentul băncii în instanța de apel a explicat că nu poate răspunde la această întrebare (f.d. 204 verso, vol. V).

Astfel, Colegiul conchide că instanța de apel a neîntemeiat a indicat că instanța de fond corect și legal a respins acțiunea reconvențională, așa cum SA „Tomai-Vin” nu a prezentat probe concludente și pertinente referitoare la existența temeiurilor de nulitate a contractelor de credit, întrucât s-a stabilit că toate creditele au fost acordate debitorului SA „Tomai-Vin” prin punerea mijloacelor bănești la dispoziția debitorului și cu oferirea dreptului de a posedea, se folosi și a dispune de mijloacele bănești în cauză.

Or, potrivit materialelor cauzei, de aceste credite nu a profitat SA „Tomai-Vin”

și s-au acordat cu derogare de la prevederile legale imperative.

Totodată, Colegiul consideră că întru stabilirea exactă a circumstanțelor invocate de părți, era necesară numirea unei expertize pentru eludarea exactă a rulajului mijloacelor bănești obținute din contractele de credit litigioase, precum și pentru clarificarea situației ce ține de existența a două ordine de plată din aceeași dată, pentru aceeași sumă, doar cu destinație diferită, precum și dispozițiilor de plată pretinse a fi falsificate.

Mai mult, toate aceste circumstanțe constituie un aspect determinant în justa soluționare a litigiului, deoarece instanța de apel urma să se expună asupra fondului apelului prin prisma verificării legalității soluției instanței de fond.

În consecință, instanța de recurs conchide că, instanța de apel, care are atribuții de dezvoltare devolutivă a fondului cazului la judecarea apelului, nu a constatat și elucidat toate aceste circumstanțe importante pentru soluționarea pricinii în fond, și, ca urmare, a pronunțat o soluție neîntemeiată.

Astfel, fiind prezente motivele de casare a deciziei, prevăzute de art. 432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit va admite recursul declarat, cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, întru verificarea tuturor circumstanțelor menționate.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Ținând cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D E C I D E:

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Tomai-Vin”.

Se casează decizia Curții de Apel Cahul din 07 iunie 2016, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni împotriva Societății pe Acțiuni „Tomai-Vin” privind încasarea datoriei și acțiunea reconvențională a Societății pe Acțiuni „Tomai-Vin” împotriva Băncii Comerciale „Banca Socială” Societate pe Acțiuni, Sîli Mihail, Grădinari Vasile, Întreprinderea Individuală „Danu Ion” și Danu Ion privind declararea nulității contractelor de credit și cauza se remite la rejudecare în Curtea de Apel Cahul într-un alt complet.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Valeriu Doagă

Judecători

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Oleg Sternioală

Iuliana Oprea